

ŠTROUGALOVA POLEMIKA ?

Několik dnů po Bilakovi, který podmiňoval nové zkušenosti sovětských přeměn stále prý platným Poučením z krizových let, promluvil 2. března v Praze na aktivu funkcionářů KSČ a vedoucích hospodářských pracovníků Lubomír Štrougal. Jeho projev - poprvé v Štrougalově činnosti po roce 1969 - lze přijmout jako doklad reálné úvahy diametrálně se lišící od bilakovsko-fojtíkovských fantasmagorií. Místy možno Štrougalova slova hodnotit i jako přímou polemiku se zástupci starého normalizačního kursu, který zkracoval.

Kdežto Bilak například zdůrazňoval, že nové sovětské přeměny nelze prý mechanicky přenášet bez ohledu na československé zkušenosti a že jich prý chtějí konjunkturálně zneužít "lidé roku 1968", Štrougal hovoří zcela jinak:

"Není třeba skrývat, že se objevily pokusy zúžovat význam nových zkušeností Komunistické strany SSSR a nových myšlenek... pouze na samotný Sovětský svaz. Slovně se sice uznává revoluční dosah procesů, které tam probíhají, ale jedním dechem se dodává, že vzhledem ke zcela odlišným sovětským podmínkám jde o specifické záležitosti."

A jinde:

"Jestliže se dnes znovu, zcela jednoznačně hlásíme k politice Sovětského svazu, není v tom nic konjunkturalistického."

Není to otevřená kritika "antikojunkturalisty" Bilaka?

I když se Štrougal neodvážil ve svém projevu vytýčit některé zásadní a nutné změny, které by bylo třeba realizovat - v tom jsou sovětské návrhy dokonce dál -, přece je alespoň náznakem připustil. Poprvé se zmiňuje o potřebě měnit s y s t é m. Připravuje se prý "komplexní přestavba celkového systému řízení národního hospodářství". A jistě nejen to by potřebovala československá politická a ekonomická soustava dovedená v období tzv. normalizace k absurdním i tragickým koncům.

V tom ovšem nové sovětské přeměny husákovskému vedení nepomohou. Nehledě na to, že v mnohém zůstává i Gorbačovův Sovětský svaz stále tím, čím byl i dříve - imperiální mocností nehledící na zájmy svých nucených spojenců a nepřijící si žádné větší změny, které by mohly otřást imperiem živořící pod jejích kuratelou. Zdá se však, že ani v tomto ohledu se vývoj nedá zastavit a že by i pro nás mohl rok 1988 znamenat mnoho.

SEVERUS

O JEDNOM REPREZENTANTU

Reprezentativní figurou střední režimové generace v Československu je Jaroslav Čejka, ročník 1943, absolvent stavební fakulty, nyní zástupce šéfredaktora týdeníku "Tvorbá" a její literární přílohy "Kmen". Píše verše, romány, divadelní hry a sotva vytáhne rukopisy ze stroje, už se jich ujímají sazeči. Typický mluvčí svého zoficiálněného pokolení. Zaujímá pózu "kritika", rozhořčuje se na "morální poklesky" okresních formátů, vybízí k "nápravě", jsou to výzvy spartní, ale plané. Čteme-li Čejkovu po lační knihu veršů "Čtení z ruky", tento pocit povrchného kritikaření, které nejde do hloubky, je zvláště výrazný. Písně v úvodu knižky verše plné básných klisví, značně neumělé, na držitele několika literárních cen, až překvapivě slabé:

"Pokaždé když se milujeme,
mám strach, že je to naposled.
Studené hvězdy svítí ve tmě
a na okně se modrá led..."

...Milha se na všem osazuje
jak říční písek u dna.
Ve vzduchu listí poletuje.
Dna vysychá jak studna."

V "Generačním zpěvu" Čejka sděluje, že na palubě jeho vrtulníku "svítí kontrolky rudých hvězd", hoši prý nosí "tenké horké košile", ač jsou "trochu horkokrevní" a "přes všechny letové obtíže píší své básně a resoluce." Z takového veršování si třeba n co vybrat. Zazní v něm jen kvínající povrchnost.

Čejkovi se zusteekne po opravlivém tridním boji, v kterém se osvědčili kdysi jejich tatíci - třeba jeden z této generace, který se věčně upravuje do podoby protestního pěvce songů, je synem spoluorganizátora lidové "dělnicko-rolnické vlády" ze srpna 1968. Čejka píše:

"Chytáme samé malé ryby
Všichni jsme jedna rodina
A na třídního nepřítele
Se chodíme čívat do kina"

Čejkovi by bylo zřejmě líp, kdyby svého třídního nepřítele mohl pozorovat v soudní síni... "Čára hlavy aneb čára rozumu" se jmenují verše, kde si to Čejka vypořádává s emigrací:

"Svobodná Evropa nám věští
z pokřivené čáry rizumu
že jablka někdy padají
daleko od kmene
ale já mám pro strach učelenc
a na recepcech věnuji víc pozornosti
dvounohým viklům z paneláků
než sněhovýma pusinkám
a jednouchkám s očky"

Nevíme, z čeho by měl mít Čejka strach, je přece za své služby dobře zaplacen u vrchnosti, chodí po recepcích, pronáší projevy a řídí se pokyny, jež mu udílí tiskový a kulturní odbor. Po Skálovi opakuje "Fronta je zkrátka všude/ i v nás! a nic nepomáhá zastrkovat ruku/ do cizí kapsy..." Vyber si z toho, co chceš. Zveršovává i poučky z poradny marxismu-leninismu: "Čára srdce je čarou nebe/ a svoboda je poznání nutnosti/ A protože má nebe/ je plné povinností/ patříš k těm nejvyšším lidem". Svata jednoduchost! A tenhle bonvivant "svobody" udílí lekce všem, kterým se zdá, že svoboda chodí v Čechách po žebrotě.

Co má na Čejkovi a jeho družích huře nejvíce, je jejich pozérství a jakési přímo ostentativní "odbojné" postoje. Když si je však prohlédnete zblízka, odkryje se jejich skutečná podstata: lež.

"...nic jako štěstí jsem pocítil
když vstoupil první člověk na Měsíc
když skončila válka ve Vietnamu
a když dostal Seifert
Nobelovu cenu"

Podívejme se, jak se toto Čejkovo "štěstí" projevilo opravdu a zalistujme v jeho "Kmeni", kde o udělení Nobelovy ceny Jaroslavu Seifertovi píše 17. října 1984: "Švédskou královskou akademií věd ve Stockholmu ovlivnily... i některé minulé dobové politické postoje autorovy, protože jeho tvorba je na Západě téměř neznámá... Jakpak by mohla být Seifertova poesie na Západě dostatečně známá, když tamní nakladatelé i manipulátoři kulturně politického ovzduší učinili vše, co bylo v jejich silách, pro bojkot současné české a slovenské literatury?"

7. prosince 1984 otiakl Čejka ve svém "Kmeni" článek Ivana Skály, který hovoří v podobném duchu, uráží Jaroslava Seiferta a tvrdí, že jeho poesie "se stala jen předmětem načisto politické hry n kterých západních burbalistů".

Kde je ten Čejkův pocit štěstí?

Nezbývá než souhlasit s verši Čejkova žurnalisimu, jež padnou jako ašité je-
mu i jeho kompanii:

"Při troše ~~xxxxx~~ vále a štěstí
vás jistě časem neminou
pocety a vysoké funkce
výhodná koupě a snatky
jakož i daleké cesty..."

IGNORUS

JEŠTĚ ZNOVU O ZÁKONU Č. 35

Podle zákona č. 35 /Sb. z roku 1965 může každý rozšířit své literární, hu-
dební nebo výtvarné a jiné dílo /např. zlepšovací návrh, vynález apod./ jakým-
koliv způsobem. Může to učinit v počtu potřebném pro vlastní autorův účel i
pro okruh svých známých. Takto rozmožněné dílo se nepočítá za "vydání" a ne-
podléhá tedy tzv. vydavatelskému zákonu, nepotřebuje schválení k vydání ani
vydavatelské oprávnění. Příslušné orgány dělají, jako by tento zákon č. 35 ne-
znaly. Musíme jim to proto při každé konfrontaci připomenout a ony se jim musí
řídit, chtějí-li dodržet zákonnost.

ča